

Читаємо по-українськи

Nauczyć się czytać po-ukraińськи nie jest trudnym dla Polaka. Nie jest trudnym, ponieważ prawie 70% wyrazów jednordzeniowych i blizkoznacznych są rodzinnymi dla obu języków, pochodzących z jednego polańskiego korzenia.

У слухності цього твердження переконують наші радіопередачі, деякі з яких представлено тут – таки на нашому сайті у розділі «**Co na antenę radiową wynieśliśmy – Що ми надавали на хвилях радіо**», тобто Polsko-Ukraińskie audycje na antenie Radia Ukraińskiego «Культура» – Польсько-Українські передачі в ефірі Українського Радіо «Культура».

Ці передачі побудовано у **двомовному форматі без перекладу**, але не зважаючи на це, ми, як автори передач, досі не мали жодних претензій чи зауважень наших слухачів з приводу нерозуміння мови. Всім все виявилось зрозумілим.

Więc przystępujemy do nauki języka ukraińskiego. Okazyjnie sięgniemy po pomoc do pisarza Ihora Siczowyka, pod redakcją którego ukazała się piękna książka podręcznikowa «Виручалочка» (Pomoc ratownicza dla początkujących uczniów).

Отже приступаємо до української. Допоможе нам у цьому письменник Ігор Січовик, котрий упорядкував книжку «Виручалочка», з якої ми використовуємо кілька фрагментів.

Zaczynamy od **alfabetu** i niektórych używanych wyrazów idiomatycznych.

А а українське (ukraińське) – brzmi tak samo jak polskie **a**: азбучна істина (azbuczna istyna) – od słowa **азбука** (azbuka – *alfabet*). Zestaw frazeologiczny азбучна істина używa się w sytuacjach, rozmowach, dyskusjach etc, kiedy chodzi o coś powszechnie znane, absolutne i nie podlegające kwestionowaniu.

Б б – wymawia się tak samo jak polskie **b**: бити себе в груди (byty sebe w hrudy) – *uderzać siebie w pierś*. Ten zestaw frazeologiczny używa się, kiedy ktoś bardzo gorąco pragnie przekonać innych w tym, że ma rację; na przykład, że nie jest winny. W podobny sposób: байдикувати albo бити байдики oznacza *nie robić, marnować czas* (od słowa **байдужий** – *obojętny*).

В в – wymawia się jak polskie **w**: ведмідь на вухо наступив (wedmid' na wucho nastupyw – *niedźwiedź na ucho nastąpił* – tak mówią o osobie, która nie ma słuchu muzycznego).

Г г – w wymowie jest podobna do polskiego **h**, ale w brzmieniu jakby bliżej do **g**, jakby zjeżdżając z **g** i rozciągając **g**, oraz zaczynając bez tego przydźwięku **ch**, z którego w polskiej wymowie zaczyna się brzmienie **h** na początku: грати першу скрипку (hraty perszu skrypku) – *grać pierwsze skrzypce*, być głównym w jakiejś sprawie.

Г г – wymawia się dokładnie jak polskie **g**: гвинтівка не гарантує гвардійцю ґрунтовної гґречності (gwyntiwka ne garantuje gwardijciu gґruntownoji gґrecznosti) – *karabin nie daje gwarancji, że gwardzista ma być koniecznie grzeczny.*

Д д – wymawia się jak polskie **d**: держати хвіст бубликом (derżaty chwist bublykom) – *trzymać ogon kółkiem, być pewnym siebie*; дятел довбе дерево (diatel dowbe derewo) – *dzięcioł dłubie drzewo.*

Е е – brzmi w wymowie dokładnie jak polskie **e**: втерти носа (wterty nosa) – *wytrzeć nos pewnej osobie, udowodnić swoją przewagę nad kimś.*

Є є – wymawia się jak po polsku **ie** albo **je**: **є** в глечыку молоко, та голова не влізе (**je** в глечыку мо́локо, та го́лова не влізе) – *jest w dzbanku mleko, ale głowa nie wejdzie* (przysłowie).

Ж ж – wymawia się jak polskie **ż**: ждати з моря погоди (żdaty z moria pohody) – *czekać nad brzegiem morza na dobrą pogodę*; живіт товстий, але лоб твердий (żywit towstyj, ale łob twerdyj) – *brzuch gruby, ale czoło twarde.*

З з – wymawia się jak polskie **z**: за битого двох небитих дають (za bytoho dwoch niebytych dajut') – *ten, kto był bity i wyszedł cały, ten wartuje tyle co dwa nie bitych*; згода дім будує, а незгода руйнує (zhoda dim buduje, a nezhoda rujnuje) – *zgoda dom buduje, a niezgoda rujnuje.*

И и – wymawia się jak polskie **y**: заварив кашу, вчинив галас (zawaryw kaszu, wczynyw hałas) – *zagotował kaszę, podniósł krzyk* – zaczął sprawę, co spowodowała wielkie zamieszanie i awanturę.

І і – brzmi w wymowie tak samo jak polskie **i**: **іти** за течією (**ity** за teczyjeju) – *іść za nurtem*, пасыwnie podporządkować się okolicznościom.

Ї і – wymawia się jak dwudźwięk **ji**: їдучи потягом в одному купе, їсти очима супутницю (jiduczy potiahom w odnomu kupe, jisty oczyma suputnyciu) – *jadąc pociągiem w jednym przedziale, jeść oczami towarzyszkę podróży, żarłocznie patrzeć na kogoś.*

Й й – brzmi w wymowie jak polskie **j**: йти на дно (jty na dno) – *zaznać porażki, klęski.*

К к – wymawia się jak polskie **k**: купити kota в мішку (kupyty kota w miszku) – *kupić kota w worku, nabyć coś nie wiedząc o jakości.*

Л л – wymawia się twardo, podobno jak między polskimi **l** i **ł**: лити воду (lyty wodu) – *mówić długo i nieciekawie*; ловити гави (łowyty gawy) – *marnować czas, nic nie robić.*

М м – wymawia się jak polskie **m**: **майстер** на всі руки.

Н н – wymawia się jak polskie **n**: **наламати дров, намилити шию.**

О о – brzmi w wymowie jak polskie **o**: **обідрати мов липку, оббивати пороги.**

П п – wymawia się jak polskie **p**: **пан** або **пропав**, **передати** куті меду.

Р р – brzmi w wymowie jak polskie **r**: **розвішувати вуха, розв'язувати язик.**

С с – wymawia się jak polskie **s**: **сісти** в калюжу, **серце** – не камінь.

Т т – brzmi w wymowie – **t**: **тримати порох сухим, тримати ніс за вітром.**

У у – wymawia się jak polskie **u**: **убити двох зайців, умивати руки.**

Ф ф – wymawia się jak polskie **f**: **фортуна усміхнулася, фальшива нота.**

Х х – brzmi w wymowie jak polskie **ch**: **хата** скраю, **хід конем, хазяїн** слова.

Ц ц – wymawia się jak polskie **c**: **ціна** слова, **центр** уваги.

Ч ч – як polskie **cz**: **че**сть мундира, **чу**жими руками жар загрибати.
Ш ш – brzmi w wymowie jak polskie **sz**: **ши**то й крито, **шу**кати голку в сїні.
Щ щ – brzmi w wymowie jak polskie **szcz**: **що** на рот налізе, **щедрий** як вовк.
ь zmiększa poprzednią literę: будете – **будь**те; той дядько князь, а **бої**ться.
Ю ю – wymawia się jak polskie **ju**: **ю**ність – час радості й глупоти.
Я я – wymawia się jak polskie **ja**: **я** – не **я** і хата не **моя**!

Українські каламбури:

«Сїдай бабо, підвезу». «Нема часу – треба йти!»
Химині кури, що пішли в череду недоєні.
Сам голий, а сорочка за пазухою.
Де Крим, де Рим, а де дядькова груша.
Пішов у рїст, як заєць у хвіст.
Своїх не страхай, а наші й так бояться.
Ви мовчїть, а я буду слухати.
Будьте спокійні, як порося в мїшку!